

EXTERN KVALITETSGRANSKNING av specialiseringstjänstgöring

Helsingborgs lasarett

Klinik

Röst- och talrubbningar

Specialitet

2022-10-26 – 2022-10-27

Datum

Helsingborg

Ort

Elisabeth Norder Grusell

Inspektör

Styrkor

- Klinik med mycket gott utbildningsklimat
- Vällbemannad klinik med bred kompetens
- Engagerad VC och SR
- Schemalagd handledning av engagerad handledare
- Kontinuerlig bedömning med etablerade metoder
- Nyttänkande "office-based surgery"
- Genomför majoriteten av foniatriska åtgärder
- Goda möjligheter att åka på utbildningar

Svagheter

- IUP med tydlig koppling till Socialstyrelsens delmål saknas
- Få foniatriska mottagningspass
- Lite operationstid
- Regelbundna FUS-mottagningar för ST-läkare saknas
- Sparsamt med schemalagd studietid (varannan månad)

Förbättringspotential

- Tillse att alla ST-läkare har en IUP kopplad till SoS målbeskrivning
- Fler foniatrispecifika mottagningar - FUS?
- Utökad tid för fonokirurgi - utökad extern randning?
- Ökat samarbete/gemensam mott med logoped - gemensam FUS?
- Användande av europeisk loggbok (UEMS)
- Utökad schemalagd studietid

STRUKTUR

A Verksamheten

ÖNH Skånes sjukhus Nordväst bedriver verksamhet i Helsingborg och Ängelholm och har ett upptagningsområde på 330 000 invånare. I Helsingborg finns mottagning, akutmottagning, slutenvård och operationsavdelning inkl. dagkirurgisk enhet. I Ängelholm finns mottagning och operationsavdelning med dagkirurgi.

Akutverksamheten har ca 5500 besök/år och bedrivs jourtid med beredskap A för primär- och bakjour.

Operationsvolymen är 800 operationer per år i Helsingborg och 1200 operationer i Ängelholm. Enheterna utför i princip samtliga inom ÖNH-specialiteten förekommande operativa ingrepp inkl. näs- och bihålekirurgi, mjukdelar, thyreoidea, frakturkirurgi, otokirurgi och fonokirurgi, skopier. På a bemanningssvårigheter bland operations- och narkossjuksköterskor i Helsingborg har antal salsdagar per vecka minskat från 5,5 till 2-3 salsdagar/vecka. I Ängelholm har man 5 salsdagar/vecka. Huvud-halscancer är centraliserat till Skånes universitetssjukhus.

Mottagningen i Helsingborg har drygt 13 000 besök/år och är välutrustad inkl. ultraljud, stroboskopi, sömnlaboratorium med PAP-utprovning, balanslaboratorium, polop-sal. Mottagningen i Ängelholm har ca 7 000 besök/år och bemannas av 4 fasta läkare. Dessutom utförs dagkirurgiska ingrepp även av läkare med huvudplacering Helsingborg här. Allergiverksamheten är organiserad under Medicinkliniken och bedrivs i Helsingborg och Ängelholm i samarbete med ÖNH och Lung/Allergi. 2-3 ÖNH-specialister tjänstgör.

I Helsingborg finns det en egen slutenvårdsavdelning med 6+1 platser där även käkkirurgiska patienter vårdas. Barn vårdas på barnavdelning.

Foniatrisk mottagning bedrivs på ett av rummen på ÖNH-mottagningen i Helsingborg med ett uppskattat behov av ca 4 mottagningspass per vecka. Dessutom genomförs FUS av ÖNH-läkare ihop med logoped i Ängelholm samt FUS-mottagning av logoped i foniatriska mottagningsrummet på ÖNH-mottagningen.

Föreskrift

Verksamheten har de förutsättningar som behövs för att genomföra specialiseringstjänstgöring av hög och jämn kvalitet.

Vilket, enligt SPUR-modellen, innebär att:

- Skriftliga riktlinjer från vårdgivaren om hur specialiseringstjänstgöringen ska genomföras finns.
- Skriftliga riktlinjer från vårdgivaren om hur specialiseringstjänstgöringen ska utvärderas finns.
- Tjänstgöringen är tillräckligt allsidig.

Gradering

- A. Socialstyrelsens föreskrifter följs.
- D. Brister har påvisats vad gäller följsamheten till Socialstyrelsens föreskrifter. Åtgärder krävs.

B Medarbetarstab och interna kompetenser

På kliniken finns 15 fast anställda överläkare och 8 ÖNH-specialister, varav 1 ÖNH/Foniatri (Röst- och talrubbingar). Däröver finns 7 timanställda pensionerade ÖNH-specialister. Flera av klinikens medarbetare har reducerad klinisk tjänstgöring. Kliniken har 2 ST-läkare i foniatri (röst- och talrubbingar), 6 ST-läkare ÖNH, och 2 ST-läkare i hörsel och balanssjukdomar. Handledare har genomgått handledarutbildning. Studierektorn (SR) är ÖNH-specialist och har genomgått handledarutbildning och studierektorsutbildning. Sjukhusövergripande uppdragsbeskrivning för SR finns. Skriftliga instruktioner för handledning finns. 4 timmar/månad är avsatt för handledning, varannan månad vid 50% ST. Logopederna finns på kliniken.

Föreskrift

- Samtliga huvudansvariga ST-handledare har specialistkompetens i avsedd specialitet.
- Samtliga huvudansvariga ST-handledare har genomgått handledarutbildning.
- Tillgång till specialistkompetent studierektor med handledarutbildning finns.
- Tillräckligt många läkare med relevant specialitet och kompetens finns för att alla ST ska få adekvat handledning.
- Tillräckligt många läkare och andra medarbetare med relevant kompetens finns för att instruktioner ska kunna ges.

Allmänna råd

- Studierektorn har relevant specialistkompetens.

Kvalitetsindikator

- Generella skriftliga instruktioner för ST-handledning finns.
- Regelbundna handledarträffar för ST-handledarna finns.
- Skriftlig uppdragsbeskrivning för SR finns.

Gradering

- A. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs. Övriga kvalitetsindikatorer är uppfyllda men enstaka undantag kan förekomma.
- B. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs.
- C. Socialstyrelsens föreskrifter följs. Allmänna råd följs i väsentliga delar men brister förekommer. Åtgärder rekommenderas.
- D. Brister har påvisats vad gäller följsamheten till Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd. Åtgärder krävs.

C Lokaler och utrustning

Mottagningen i Helsingborg ligger sedan några år tillbaka i en fristående byggnad utanför sjukhusets huvudbyggnad. Akutmottagningen ligger i huvudbyggnaden i direkt anslutning till övriga akutmottagningar. Avdelningen och Operation ligger i huvudbyggnaden. Läkarexpeditionerna är samlade och ligger i en temporär fristående byggnad. ST-läkarna har ena arbetsplatser med egen dator. Samtliga mottagningsrum är välutrustade och är av hög standard. Logopederna finns i annan fristående byggnad på sjukhusområdet.

Foniatrirummet på mott är välutrustat med stapel med stroboskop, LUPP-laryngoskop, flexibelt laryngoskop med arbetskanal, transnasalt esofagoskop, höghastighetskamera och äldre laserutrustning. Finns även utrustning för flertal lokala behandlingar/office-based surgery inkl möjlighet/rutiner för att ge sedering. På C-op finns adekvat utrustning inkl CO₂-laser. Stapeln på mott av äldre datum och planeras att bytas ut.

På mottagningen finns i övrigt balanslab, sömnapnéutredning med PAP-utprovning, rinomanometri och audionommottagning för barn och vuxna samt ultraljudsutrustning.

Inj av botox i larynx sker i bland på klin neurofys.

Esofagusmanometri samt 24h pH/impedansmätning genomförs i Lund.

Föreskrift

Verksamheten har de förutsättningar som behövs för att genomföra specialiseringstjänstgöring av hög och jämn kvalitet.

Vilket, enligt SPUR-modellen, innebär att:

- Adekvat utrustning för diagnostik, utredning och behandling finns.

Kvalitetsindikator

- ST-läkarna har tillgång till funktionell arbetsplats.
- Tillgång till IT-baserade kliniska beslutsstöd, sökbar vetenskaplig databas, stöd från bibliotek eller FoU-enhet finns.

Gradering

- A. Socialstyrelsens föreskrifter följs. Övriga kvalitetsindikatorer är uppfyllda men enstaka undantag kan förekomma.
- B. Socialstyrelsens föreskrifter följs.
- D. Brister har påvisats vad gäller följsamheten till Socialstyrelsens föreskrifter. Åtgärder krävs.

PROCESS

D Tjänstgöringens uppläggning

ST-utbildningen i foniatri/röst- och talrubbnings genomförs enligt socialstyrelsens målbeskrivning. Båda ST-läkare är färdiga specialistläkare i ÖNH och genomför sin grenspecialitet på 50%. Denna tid utgörs av foniatri-mottagning (ca 2 pass per vecka), foniatriska operationer (ca 1-2 heldag(ar) per termin), FUS-undersökningar (ihop med undersköterska inom ramen för foniatri-mottagning) utöver utbildningsaktiviteter/handledning. Möjlighet till parallellmottagning saknas. Sidotjänstgöring på universitetsklinik om 6 mån (halvtid) ingår samt kortare randningar/auskultationer inom exv logopedi, neurologi, neurofysiologi, neuropediatrik/habilitering, LKG-team/plastik, ortodonti/bettfysiologi samt lungmedicin. Övrig tid tjänstgör ST-läkarna inom ÖNH-verksamheten på kliniken inkl jour/bakjour.

Skriftliga dokument för introduktion på kliniken finns för nyanställda.

Tydliga individuella utbildningsplaner kopplade till aktuella delmål saknas.

Under granskningen påvisades brister vad gäller följsamheten till Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd. Verksamheten har efter granskningen inkommit med handlingsplan, se bilaga. Graderingen är ändrad till C.

Föreskrift

Verksamheten har de förutsättningar som behövs för att genomföra specialiseringstjänstgöring av hög och jämn kvalitet.

Vilket, enligt SPUR-modellen, innebär att:

- Det finns skriftliga riktlinjer för hur målbeskrivningen ska uttolkas samt styrande dokument för tjänstgöringens upplägg.
- Jourtjänstgöring/beredskap uppfyller kraven i målbeskrivningen.

Föreskrift

- Alla ST-läkare har individuellt utbildningsprogram som utgår från kraven i målbeskrivningen.
- Det individuella utbildningsprogrammet följs regelbundet upp och revideras vid behov i samråd med SR, HL och ST-läkaren.

Allmänna råd

- SR bör utgöra en organisatorisk stödfunktion till verksamhetschef, handledare och ST-läkare.
- SR bör medverka till utarbetning av ST-läkarnas introduktionsprogram.
- SR bör ta del av verksamhetschefens och handledarens bedömning av ST-läkaren.

Kvalitetsindikator

- Alla ST-läkare får introduktion till tjänstgöringen.
- Tillgång till individuella utbildningsprogram och handledning för de leg läkare utan specialistkompetens som arbetar vid enheten med siktet inställt på ST finns.
- Alla ST-läkare har lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter att uppnå målen i mål-beskrivningen oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnicitet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder.

Gradering

- A. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs. Övriga kvalitetsindikatorer är uppfyllda men enstaka undantag kan förekomma.
- B. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs.
- C. Socialstyrelsens föreskrifter följs. Allmänna råd följs i väsentliga delar men brister förekommer. Åtgärder rekommenderas.
- D. Brister har påvisats vad gäller följsamheten till Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd. Åtgärder krävs.

E Handledning och uppföljning

Handledning schemaläggs med i snitt 2 timmar per månad (motsv 4 timmar för heltid). Handledningen utgår från utvecklingsplanen som revideras regelbundet. Tydliga individuella utbildningsprogram utifrån Socialstyrelsens delmål i målbeskrivningen saknas. Handledarträffar genomförs 1 gång/termin. Specialistläkarkollegium genomförs 2 gånger/termin. Vid varje tillfälle avhandlas 1-2 ST-läkare. Varje ST-läkare avhandlas minst 1 gång/år. Handledaren är specialistläkare i ÖNH samt foniatri (röst- och talrubbingar) och har handledarutbildning. Årliga utvecklingssamtal med verksamhetschef genomförs. Längre sidotjänstgöringar utvärderas skriftligt. Mini-CEX, DOPS, 360 etc. är kända av ST-läkare och handledare och används kontinuerligt enligt de rekommendationer som finns. Studierektorn har avsatt tid för sitt uppdrag 4-8 h/vecka.

Under granskningen påvisades brister vad gäller följsamheten till Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd. Verksamheten har efter granskningen inkommit med handlingsplan, se bilaga. Graderingen är ändrad till C.

Föreskrift

- Handledningen utgår från det individuella utbildningsprogrammet.
- Det finns en utsedd huvudansvarig handledare för varje ST.
- ST-läkaren har tillgång till handledare under varje utbildningsperiod.
- Fortlöpande bedömning av ST-läkarens kompetensutveckling utifrån målbeskrivningen och utbildningsprogrammet görs under hela ST.
- Kontinuerlig bedömning utförs av verksamhetschef (motsvarande) och huvudsaklig handledare.
- Verksamhetschef (motsvarande) ansvarar för att den kontinuerliga bedömningen dokumenteras.

Allmänna råd

- ST-läkaren bör, utöver handledning, få fortlöpande instruktioner.
- Handledningen är inplanerad i ordinarie tjänstgöringsschema.
- Den huvudansvariga handledaren tjänstgör där ST-läkaren huvudsakligen genomför sin specialiseringstjänstgöring.
- Handledarutbildningen bör omfatta handledning, pedagogik, metoder för bedömning, kommunikation och etik.
- Den fortlöpande bedömningen görs med på förhand kända och överenskomna metoder.
- Påvisade brister i ST-läkarens kompetens leder till en åtgärdsplan.
- Verksamhetschefen eller motsvarande håller regelbundna utvecklingssamtal med ST-läkarna.

Kvalitetsindikator

- ST-läkarnas sidoutbildning följs upp.
- Varje enhet har en plan för hur ST-läkare som riskerar hamna i svårighet för att uppnå enskilda delmål, sin professionella utveckling generellt eller av personliga skäl, ska kunna hjälpas.

Gradering

- A. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs. Övriga kvalitetsindikatorer är uppfyllda men enstaka undantag kan förekomma.
- B. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs.
- C. Socialstyrelsens föreskrifter följs. Allmänna råd följs i väsentliga delar men brister förekommer. Åtgärder rekommenderas.
- D. Brister har påvisats vad gäller följsamheten till Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd. Åtgärder krävs.

F Teoretisk utbildning

Kliniken ordnar gemensam teoretisk utbildning 75 min/vecka och dessutom 15 min/vecka, fallpresentation alt. artikelreferat. Man har regelbundna möten med foniatri i Lund/Halmstad 1,5 h 1 gång/månad samt foniatrirond på kliniken med foniatriläkare samt röstlogoped, där filmer granskas och svåra fall diskuteras. Kliniken har lista med rekommenderad litteratur. Tid för litteraturstudier finns inlagt i schemat 4 timmar varannan månad. Goda möjligheter att åka på årliga nationella möten samt internationella utbildningar.

Under granskningen påvisades brister vad gäller följsamheten till Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd. Verksamheten har efter granskningen inkommit med handlingsplan, se bilaga. Graderingen är ändrad till C.

Föreskrift

Verksamheten har de förutsättningar som behövs för att genomföra specialiseringstjänstgöring av hög och jämn kvalitet.

Vilket, enligt SPUR-modellen, innebär att:

- Teoretiska utbildningsmoment och kurser planeras in i enlighet med målbeskrivningen.
- ST-läkarna genomgår den teoretiska utbildning som definieras i det individuella utbildningsprogrammet.

Föreskrift

- SR samordnar ST-läkarnas interna och externa utbildning.

Allmänna råd

- Intern utbildning planeras in i det individuella utbildningsprogrammet.
- Extern utbildning planeras in i det individuella utbildningsprogrammet.
- Tid för regelbundna självstudier planeras in i det individuella utbildningsprogrammet.

Gradering

- A. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs.
- C. Socialstyrelsens föreskrifter följs. Allmänna råd följs i väsentliga delar men brister förekommer. Åtgärder rekommenderas.
- D. Brister har påvisats vad gäller följsamheten till Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd. Åtgärder krävs.

G Medicinsk vetenskap och kvalitetsarbete

Samtliga ST-läkare får teoretisk utbildning i systematisk kvalitets- och patientsäkerhetsarbete. Inför det vetenskapliga arbetet går ST-läkaren kurs i medicinsk vetenskap. För kvalitetsarbetet avsätts 5 veckor. För vetenskapligt arbete avsätts 10 veckor. Har dessa arbeten gjorts under ÖNH-ST tillgodoräknas dessa. Journal club där vetenskaplig litteratur kritiskt granskas genomförs 2 gånger per termin på kliniken inom grundspecialiteten ÖNH. Kliniken har för närvarande 1 doktorand och 8 disputerade ÖNH-specialister. Kliniken har även en docent som har varit tjänstledig under ett flertal år. Under de senaste 2 åren har 12 vetenskapliga arbeten publicerats eller presenterats på vetenskapliga möten.

Föreskrift

- Utbildning erbjuds för att uppnå ett medicinskt vetenskapligt syn- och förhållningssätt.
- Goda förutsättningar finns för genomförande av ett skriftligt individuellt arbete enligt vetenskapliga principer.
- ST-läkarnas kompetens i medicinsk vetenskap bedöms fortlöpande och återkoppling sker.
- ST-läkarna ges möjlighet att utveckla kunskap om och kompetens i kvalitets- och patientsäkerhetsarbete.
- Goda förutsättningar finns för att genomföra, dokumentera och redovisa ett kvalitetsarbete.
- ST-läkarens kompetens i kvalitetsutveckling bedöms fortlöpande och återkoppling sker.

Kvalitetsindikator

- ST-läkares genomförda individuella arbeten publiceras eller presenteras vid vetenskapliga möten.
- Tillgång till ett välfungerande doktorandprogram finns.
- Enheten har regelbundna möten där medarbetare diskuterar och kritiskt granskar vetenskaplig litteratur.
- Minst ett, på enheten utfört, självständigt forskningsprojekt har publicerats i vetenskaplig tidskrift eller presenterats vid vetenskapligt möte de senaste två åren.

Gradering

- A. Socialstyrelsens föreskrifter följs. Övriga kvalitetsindikatorer är uppfyllda, men enstaka undantag kan förekomma.
- B. Socialstyrelsens föreskrifter följs.
- D. Brister har påvisats vad gäller följsamheten till Socialstyrelsens föreskrifter. Åtgärder krävs.

H Ledarskapskompetens och kommunikativ kompetens

Samtliga ST-läkare genomgår den s k LeKo-utbildningen som täcker in a och b-mål. I utbildningen ingår ledarskap, pedagogik och kommunikation. En av ST-läkarna har handledarutbildning och är själv handledare till en ST i ÖNH. ST-läkare i foniatri (röst- och talrubbingar) leder självständigt avdelningsrund. Här ges möjlighet till löpande återkoppling avseende ledarskap och kommunikation. ST-läkaren har återkommande amanuensjämsgöring och leder case seminarier för läkarstudenter, här finns möjlighet till handledning och återkoppling avseende ledarskap och kommunikation. ST-läkaren handleder även randande ST-läkare i allmänmedicin och akutmedicin. Detta utvärderas vid handledarssamtalen.

Kommunikativ kompetens bedöms i samband med samoperationer eller vid operativa åtgärder på mottagning samt vid sit-ins. Skriftlig kommunikation (journalskrivning/uttryck) bedöms vid handledning.

Föreskrift

- ST-läkaren ges förutsättningar att utveckla ledarskapskompetens i enlighet med målbeskrivningen.
- ST-läkaren ges kontinuerlig handledning i ledarskapskompetens.
- ST-läkarens kompetens i ledarskap bedöms fortlöpande och med återkoppling.
- ST-läkaren ges förutsättningar att utveckla den kommunikativa kompetensen såväl muntligt som skriftligt i enlighet med målbeskrivningen.
- ST-läkaren ges kontinuerlig handledning i kommunikativ kompetens.
- ST-läkarens kommunikativa kompetens bedöms och återkoppling sker.

Allmänna råd

- ST-läkaren bereds möjlighet att undervisa under handledning.
- ST-läkaren bereds möjlighet att själv handleda under handledning.
- ST-läkaren bereds möjlighet att delta i inom- eller mellanprofessionell reflektion i grupp.

Gradering

- A. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd följs.
- C. Socialstyrelsens föreskrifter följs. Allmänna råd följs i väsentliga delar men brister förekommer. Åtgärder rekommenderas.
- D. Brister har påvisats vad gäller följsamheten till Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd. Åtgärder krävs.

Datum 2023-01-27

Handlingsplan efter SPUR

SPUR 26–27/10 2022, Röst- och talrubbnings samt Hörsel- och balansrubbnings.

På grund av gradering D på följande punkter: D, tjänstgöringens uppläggning, E, handledning och uppföljning samt F, teoretisk utbildning, har vi gjort följande handlingsplan.

Vi har utarbetat Individuell utbildningsplan (IUP) för samtliga ST-läkare med grenspecialitet inom Röst- och talrubbnings samt Hörsel- och balansrubbnings:

- Omfattar tjänstgöring, sidotjänstgöringar och kurser som behövs för att uppfylla kompetenskrav i målbeskrivningen och beskriver de utbildningsmoment den enskilde ST-läkaren ska genomföra för att bli specialistkompetent inom respektive grenspecialitet.
- Är upprättade i samråd med handledare, ST-studierektor samt verksamhetschef och i enlighet med målbeskrivningen i Socialstyrelsens föreskrifter. Specialistföreningarnas föreskrifter har vägts in i planeringen.
- Innehåller planering av tjänstgöringar, utbildningar och kurser samt loggbok och dokumentation av handledarträffar, bedömningar av ST-läkarens kompetens, studietid samt andra utbildningsmoment, så som kvalitetsarbete och vetenskapligt arbete.
- Är ett levande dokument som revideras vid behov.

Handledningen kommer att utgå från den individuella utbildningsplanen och fortlöpande bedömningar av ST-läkarens kompetensutveckling kommer att ske utifrån målbeskrivningen och utbildningsplanen.

Madeleine Smith
Studierektor

Daniel Nordanstig
Verksamhetschef

Anders Kleberg
Representant för ST-läkarna